

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi peti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Italija in Nemčija.

Avstro-Ogrska, Nemčija in Italija so imele pred vojno 35 let pogodbo. Te tri države so tvorile trozvezo, v kateri je bila Italija vedno nezanesljiva družica. Dne 4. maja 1915 je Italija odpovedala trozvezno pogodbo, a dne 24. maja 1915 napovedala naši državi vojno. Tudi z Nemčijo je Italija pretrgala diplomatske zveze, toda do vojne ni prišlo med obema državama, kljub temu, da so italijanski prijatelji vojne vedno ščuvali na vojno z Nemčijo. Salandrovo ministrstvo se je upiralo vojni z Nemčijo in tudi sedanji ministrski predsednik Boselli se dosedaj ni vdal, ker je Sonnino v sedanjem kabinetu ostal še minister za zunanje stvari.

Spor med Italijo in Nemčijo je gospodarskega značaja in izvira iz pogodbe, ki jo je sklenila italijanska vlada z nemško vlado tistega dne (21. maja 1915), ko je parlament pooblastil Salandrovo vlado, da napove Avstro-Ogrski vojno. Pogodba določa, da naj se varujejo lastninske pravice v obeh državah za časa svetovne vojne in zlasti se ne bi smelo zaseči tuje imetje v nobeni izmed obeh držav tudi tedaj ne, če bi nastala vojna med Nemčijo in Italijo. Italijanska vlada se je pa zadnje dni jela pritoževati, da nemške banke ne izplačujejo več imovine italijanskim državljanom ter da je guverner v Belgiji prepovedal italijanskim vojaškim obvezancem odhod domov. Italijanska vlada očita Nemčiji, da se ne ravna več po pogodbi z dne 21. maja 1915, dočim italijanske oblasti vestno vrše pogodbene dolžnosti.

Nemška vlada je ta očitek zavrnila. Nemška vlada ni uradno ničesar odredila v tem pogledu, pač pa so banke in družbe ustavile plačila italijanskim upravičencem, ker italijanske banke že leto dni, in uradi tudi že dalje časa nemškim državljanom ne izplačujejo dolžnih zneskov ter Italija ne izroči že od početka vojne v »nevtralnih« laških pristaniščih se nahajajočih ladij. Sicer je pa italijanska vlada sama dne 30. aprila 1916 prepovedala izplačila nemškim državljanom ter izjavila, da zanjo ne velja več lani sklenjena pogodba.

Po poročilih listov je torej nastal med Nemčijo in Italijo povsem nov položaj, ki ga je najbrže povzročila pariška gospodarska konferenca entente. Italija se je na pariški in pozneje na londonski konferenci vdala zahtevam entente in se zbližala s Francijo in Anglijo. Kaj je potem naravnost kakor da se je gospodarsko prijateljstvo med Nemčijo in Italijo ohladilo. Italijanska vlada bo šele prihodnje dni sklepala o tem, ali naj se razmerje med Nemčijo in Italijo ublaži ali pa poostri.

Spor in njegov razvoj je kaj zanimiv in pokazuje jasno odlomek iz razvoja svetovne vojne.

Mirovno gibanje na Angleškem.

Gibanje za končanje vojne narašča na Angleškem od dne do dne. To gibanje ni več samo med delavstvom neodvisne

delavske stranke, za gibanje se je jelo zanimati tudi meščanstvo. Nedavno je ustanovilo okolo sto duhovnikov unitarske cerkve mirovno družbo, ki opira svoje delovanje na načelo, češ da vojna ni v zmislu duha in naukov Kristusa. Tudi katoliško duhovništvo je osnovalo enako družbo, ki ji je namen podpirati papežev oklic za mir.

Zlasti značilne so pa besede Beauchampa v »Economistu«. Ta meni, da je stvar, za katero se bojuje Anglija, dovolj jasna, ter da je prišel trenutek, ko je treba poiskati razliko med angleškimi mirovnimi pogoji in pogoji onih držav in pa če utegne še eno leto grozovitega prelivanja krvi in uničevanja blaga položaj znatno spremeniti. »Če se branimo danes razpravljati o mirovnih pogojih, prevzamemo odgovornost še za dvanajstmesečno vojno ali pa še več. Kdo na svetu bi si mogel domišljati, da to ne bi bilo potrebno in da bi se ne dali doseči za naše zavezniške ugodni mirovni pogoji.«

Delavski list »Labour Leader« agitira dalje za podpisovanje mirovnega manifesta ter prinaša poročila o številnih zborovanjih. V Dundee je govoril sodrug Macdonald; naglašal je v svojem govoru, da angleško ljudstvo ne ve, zakaj se žrtvuje. Neodvisna delavska stranka stoji na stališču, da bi morala angleška vlada soglasno z narodom uveljaviti svojo politiko in svoje nacionalno načelo utemeljiti. Na shodu je bila sprejeta tudi mirovna resolucija.

Mirovna spomenica Delavske neodvisne stranke bo obsegala vsaj dva milijona podpisov, ali pa še več.

Lani je bil v Hagu ženski mirovni kongres, na katerem se je osnovala posebna angleška sekcija mednarodne ženske lige. Angleška sekcija je imela nedavno v Glasgovu konferenco, na kateri se je posvetovala o mirovni agitaciji. Na konferenci so sprejele udeleženske resolucije, v kateri protestirajo proti podaljšanju vojne in proti uvajanju militaristiškega duha med mladino. Mednarodna ženska liga je meščanska ustanovitev, a kljub temu zbirajo članice podpise za mirovno spomenico delavske neodvisne stranke.

Na Angleškem je torej vendar močno gibanje za mir, ki ga zlasti podpira Delavska neodvisna stranka.

Nekaj načelnega o draginskih dokladah in priboljških.

V sedanjih izrednih draginskih razmerah dovoljujejo tu in tam javne in zasebne korporacije ter tudi posamezniki večje in manjše draginske doklade ali priboljške svojim uslužbencem. Že v naravi plačevalca je, da te doklade niso nikdar take, da bi vsaj primeroma nadomestile vrednost izgube, ki jo ima delavec ali uslužbenec zaradi draginje. Vsi se namreč tolažijo s tem, da so storili svojo dolžnost, če so dovolili pet ali deset odstotkov draginske doklade. Potrpimo vsak nekaj: nekaj mi korporacije, podjet-

niki, nekaj pa uslužbenci, delavci, dasi se je zaslužek ali dobiček mnogo bolj povečal.

V sedanjih razmerah bi imelo to načelo v dveh primerih nekaj podlage, in sicer če bi se bile življenske razmere poslabšale le za pet ali deset odstotkov in pa če bi iznašale mezde delavcev in uslužbencev že pred vojno vsaj eksistenčni minimum. Država je določila kot eksistenčni minimum ob normalnih razmerah 2000 K. Če upoštevamo, da so sedanje življenske potrebe povprečno najmanj za sto petdeset do dvesto odstotkov dražje, uvidimo, da se je življenje mezdnih delavcev in uslužbencev silno poslabšalo, zlasti, ker velika večina delavcev in tudi mnogo drugih uslužbencev še sedaj nima za prež kot »minimum« določene mezde ali plače.

Gospodje, ki odločajo o teh vprašanjih, bi morali vzeti v roko svinčnik ter izračunati, koliko so se spremenile vrednostne razmere in koliko treba za življenje izdati danes in koliko smo izdali pred vojno. Lepi nauk o štedenju je prav primeren tam, kjer se lahko opuste nepotrebni stroški. Kdor ima na razpolago zase 30 K na dan, lahko omeji svoje izdatke, kdor pa ima na dan 2 ali 3 K, ali tudi 4 K pa ne more omejevati potrebnih izdatkov. Naloga vseh socialno uvidenih merodajnih činiteljev bi bila, da daje draginji razmerne doklade in priboljške.

Nikakor pa ni umestno, če se dosežanje bonifikacije omejujejo, kakor je to priporočal zadnjič poročevalec pri draginskih dokladah za uslužbence ljubljanske občine. Najprej so se dovolile draginske doklade po nekaki avtomatiki neupoštevajoč načelo o eksistenčnem minimumu. Potem je pa občinski svet raztegnil karenci za dobavo uradne obleke za sluge za eno leto. Sluge, ki so dobivali doslej na dve leti obleko, jo bodo dobivali odslej na tri leta. To ni draginska doklada. Obleko bodo sluge odslej bolj potrebovali nego so jo doslej, zakaj prej so si mogli nabaviti svojo obleko, si je sedaj zaradi draginje ne morejo; a vendar se postavi proračunski odsek na stališče, da sedaj sluge manj potrebujejo uradno obleko nego so jo potrebovali prej.

Prižnavamo, da sedanji družabni red ne more storiti vsega, kar bi bilo primereno, a v pojasnilo stvari smo morali omeniti ti dve načeli, ki bi morali biti merodajni: približanje eksistenčnemu minimumu in izključitev vsakršnih službenih poslabšanj. Mislimo pa tudi eksistenčni minimum, ki je potreben zaradi nastalih razmer, zakaj možnost eksistence ne določajo mrtve številke, marveč le faktične razmere, na podlagi katerih se dajo ugotoviti tudi potrebne številke.

Svetovna vojna.

Rusi so pričeli zadnje dni z novimi mogočnimi sunki napadati ob avstrijski volinski fronti jugozapadno Lucka. Avstrijskim četam se je posrečilo ta sunek prestreči. Pri tem so prišli v poštev tudi nemški bataljoni, ki so udarili iz pokrajine pri Pustomitih ter so rusko ofenzivno silo

oslabili. Tudi v karpatskem gozdovju v Bukovini in Galiciji postaja ruski pritisk vedno hujši. Sicer pa vsi ti ruski sunki niso imeli pravega uspeha. Pač pa so pričeli Rusi razvijati svoje operacije nasproti Brodiju in ob Radzivilovu, kar kaže, da nameravajo pričeti s splošno ofenzivo. General Brusilov se je oprijel zopet starega načrta, prodirati ob operacijskih črtah, ki vodijo od Brodija in Stojanova proti Levovu. Sicer si je postavil ob začetku ofenzive več ciljev, od katerih pa ni dosegel nobenega. Na vsak način se pričnejo tu zopet veliki novi boji.

Tudi Italijani so pričeli močno naskakovati; vrgli so se z vso silo proti koroški meji. Proti Soči pa so pričeli dovažati nove čete. — Kakor trdi »Secolo« se nahajamo baje tudi pred vojno med Nemčijo in Italijo. Iz Berlina poročajo, da je zveza berlinskih bank in bankirjev poslala vsem nemškim bankam okrožnico, v kateri naproša, naj vsled želje, ki jo je izrazil zunanji urad, postopajo napram Italijanom tako, kakor napram državljanom drugih sovražnih držav. »Times« iz Rima poročajo, da oficijelno naznanilo nemške vlade o odredbah proti v Nemčiji bivajočim Italijanom daje povod italijanskim nacionalistom, da zahtevajo, naj se Nemčiji v primeren odgovor napove vojna. Ni pa verjetno, da stori Italija te korake. — Iz vseh teh poročil pa še ne moremo sklepati, da stojimo neposredno pred novo vojno med Nemčijo in Italijo.

Francoze resno skrbi bodočnost Verduna. Kljub ofenzivi v Pikardiji se pritisk nemških topov, ki so zbrani pri Verdunu ni nič zmanjšal, temveč se je še povečal, kajti Nemci imajo pri Verdunu do 2000 največjih topov. Del mesta je resno ogrožen, odkar so zasedli Nemci utrdbi Douaumont in Thiaumont. Ruski vojaški krogi govore prav mnogo o verdunskem vprašanju ter prepričujejo javnost, da z ozirom na dogodke na zapadni fronti, nima Verdun več odločilnega pomena. Tudi francoski krogi razmišljajo o opustitvi Verduna ter o tem, da bi se francoske čete umaknile v ugodnejše, za trdnjavo ležeče pozicije. — Angleži so pomnožili vojaške sile na več mestih med morjem in Ancres. Vrše se srditi boji skoro na celi severni francosko-belgijski bojni črti ob velikih izgubah in ob neizmernem razmetavanju artiljerijskega streliva. Tudi se tam razvije po angleških napovedbah še velika bitka.

Na **Balkanu** ni nobenih posebnih dogodkov. Na Bulgarskem je nastala notranjepolitična kriza, ki jo izkušajo razrešiti ugodno. — Na Grškem je kriza še vedno resna. Ententa je sedaj pričela znova hujskati Grško proti Bulgariji. Pravi, da misli ta pri zapletljajih na jugu trajno zasedi grško ozemlje, po katerem prebivajo Bulgari. Toda gotovo je, da bo Bulgarija grško ozemlje zasedla samo začasno, kakor bo to potrebno za uspešno vojskovanje. — V Rumuniji je položaj neizpremenjen. Večina naroda ne želi vojne. Ententa pa baranta in baranta, kako bi zavedla Rumunijo v vojno na svoji strani.

ZADNJA POROČILA.

Ruska fronta. V Bukovini neizpremenjeno. Severno od Radzivilova in jugozapadno Lucka so bili Rusi potisnjeni nazaj. Tudi jugovzhodno Rige so se morali umakniti.

Italijansko bojišče. Na celi fronti ljuta italijanska kanonada. Močni boji ob Rivi. Na koroški fronti v odseku ob Beli in pri Rablju trajajo topovski boji. Italijani obstreljujejo Naborjet in Trbiž. Na soški fronti, zlasti proti Gorici, močni topovski boji.

Francosko bojišče. Francozi in Angleži so naperili artiljerijski napad na obeh straneh Somme, a so bili povsod z velikimi izgubami odbiti.

Turčija. Položaj Angležev v Mezopotamiji je postal zelo kritičen. Obstaja namreč nevarnost, da se bo morala vdati armada ob reki Tigrisu. Rusi so pričeli napadati v Armeniji, da s tem razbremene Angleže.

Domači pregled.

Vest, da bi bil sodrug Etbin Kristan umrl v Ameriki, ki se je razširila po avstrijskem časopisju, se ne potrjuje. Ameriški listi niso ničesar poročali. Nadejamo se, da je bila bridka vest prenačlena in da sodrug Etbin Kristan v Ameriki deluje zdrav in z isto vnemo za delavsko stvar kakor je deloval doma.

Nove določbe o porabi mesa in masti. Izšla je naredba glede omejitve porabe mesa in masti. Naredba stopi v veljavo dne 25. t. m. in poostrejuje dosedanje določbe glede nemesnih dni.

Vpoklic črnovojnikov letnika 1897. Vsi črnovojniki letnika 1897, ki so bili pri novem pregledovanju spoznani za sposobne, in ki so bili potrjeni do vštete 22. julija, so upoklicani za dan 1. avgusta, oni pa, ki so bili potrjeni po 22. juliju, so upoklicani na dan 10. avgusta.

Jesenški kovinarji imajo v nedeljo dne 30. julija t. l. ob pol 10. uri dop. sestanek pri »Jelenu« na Savi.

Ponesrečil se je na kolodvoru na Jesenicah 55 let stari delavec drž. žel., Ivan Kuga, begunec iz Ročinja. Vlak mu je zmečkal levo nogo.

Srečna Štajerska. Na mariborskem kolodvoru je bilo naloženih 60 sodov namiznega olja in 10 sodov prave svinjske masti. In vse to za Nemčijo, ker je baje tam blagu višja cena.

Najvišje cene za moko in za kruh. Avstrijska vlada je določila za letošnje žito najvišje cene. Te so še večje, kakor lanske. Lani je bilo določeno za kilogram pšenice 34 v, letos pa 38 v, za rž lani 28, letos 31, za oves lani 28, letos 30, za ječmen lani 28, letos 36, za ječmen za klajo lani 26, letos 32. Vendar obeta uradni list, da se ne podraži ne moka, ne kruh.

Umrl je djakovski škof dr. Krapac, naslednik škofa Strossmayerja. Star je bil 73 let.

Iz krogov staršev se nam piše: Pretečeni teden zaključilo se je na ljubljanskih ljudskih šolah leto 1915/16. Poučevalo se je le vsak drugi dan dopoldne in pa popoldne; povprečno torej poldrugi dan na teden. Realnih predmetov, kakor: zgodovine, zemljepisja, geometrije, prirodoslovstva itd. se sploh ni poučevalo. To traja sedaj že dve leti, in kakor vse kaže, tudi v tretjem letu ne bo boljše. V raznih listih je čitati, da so se drugod ustanovile šole za begunce, ki da jih vlada subvencionira, plačuje šolnino itd., ter da izvrstno uspevajo. Vzroki, zakaj se z ljudsko šolo pri nas tako po mačehovsko ravna, ne bom raziskaval. Učnih moči menda ne manjka, morebitne kalamitete radi prostorov bi se dale pa tudi odpraviti. Ogromna večina staršev itak ne more družega dati svojim otrokom na pot v življenje kakor to, kar se nauče v šoli. Naj bi se torej poklicani faktorji zganili, dokler ni prepozno.

Proti navijanju cen od strani beguncev. Vlada razglašala, da se ima vsakega begunca, ki se po nepotrebnem vtika v kupčijo, zlasti pa, če navija cene živilom in drugim neobhodno potrebnim stvarjem, takoj odposlati v taborišče za begunce v Lipnici ali pa kam drugam.

Pravice vpoklicanih članov bratovske skladnice. Že ob izbruhu vojne je predložila Unija rudarjev ministrstvu za javna dela spomenico, glede ureditve zavarovalnih razmer vpoklicanih članov bratovske skladnice. Ker so v zadnjem času odpustili mnogo rudarjev iz vojaške službe, in so bratovske skladnice ravnale s takimi zopet vstopivšimi člani povsem različno, je bilo potrebno, da se vprašanje zopetnega vstopa v bratovsko skladnico končno uredi. V ta namen so socialnodemokratski poslanci na prošnjo Unije ponovno intervenirali pri vladi. Dne 10. julija 1916 se je pa vršilo v sednici ministrstva za javna dela posvetovanje o rudarskih zavarovalnih razmerah. Kot zastopnik ministrstva za javna dela je bil navzočen sekcijski šef Homann in ministrski svetnik Hohn, kot zastopnik zavarovalno-tehniškega oddelka ministrski svetnik Khan. Razentega so poslala k posvetovanju svoje zastopnike ministrstva za deželno brambo, finance in notranje stvari. Za klub socialnodemokratskih poslancev je bil navzoč poslanec sodrug Glöckl, za Unijo rudarjev pa sodruga Ebert in Pohl. Razen teh so bili navzočni tudi 3 zastopniki rudarjev iz M. Ostravskega revirja. Vladna predloga in spremeni-valni predlogi so prišli v stvarno razpravo, o kateri bomo še poročali. Opozarjamo pa že danes na to, da naj vojnoinvalidni člani bratovskih skladnic, kakor tudi vdove in sirote v vojni padlih članov bratovskih skladnic ne dvigajo rezervnih deležev, ker se bodo njih pravice do bratovskih skladnic uredile naredbenim potom.

Ženske tržne nadzornice, dvanajst po številu, so uvedli v Gradcu. Pipadajo raznim organizacijam in magistrat jim je dal legitimacije, da lahko kot uradne osebe nadzorujejo cene pri trgovini z živili. Posnemanja vredno!

Konec nemške delovne stranke (»Arbeitspartei«). Kakor znano, so nekateri nemški politiki snovali enotno nemško stranko, ki so jo krstili »Arbeitspartei«. Praška »Bohemia« sedaj poroča, da s to stranko ne bo nič, prvič ker nemški narod nima dovolj zaupanja v osebnosti (Dobernig, Steinwender, Krafft, Pantz), ki jo snujejo, drugič pa za to, ker si nemški narod želi stranke, ki se bo javno in očitno postavila na stališče od nemških »Volksratov« in obrambnih društev izdelanega velikonočnega radikalnega programa.

Bogataši v toplicah. Letos je obisk Karlovih Varov mnogo večji, nego se je pričakovalo in nadkriljuje število lanskih gostov za 4000. Največ gostov je iz Nemčije. Socialnodemokratska »Volkszeitung« pravi k temu: »Ne varamo se, ako mislimo, da ti bogati ljudje iz Nemčije gredo v toplice v Avstrijo radi tega, ker tu ob času vojne dobijo vsega, karkoli jim srce poželi.« Z druge strani se poroča, da vsak gost iz Nemčije sme bivati v Karlovih Varih kvečjemu štiri tedne.

Razdor v madžarski neodvisni stranki. V madžarski neodvisni stranki je nastal spor. Del stranke, ki ga vodi prof. Mihael Karoly, je odločno za udeležitev madžarskih narodnih zahtev. Iz stranke je stopilo 25 poslancev ter so se samostojno konstituirali. Predsednik stranke je Mihael Karoly (sedaj pri vojakihi), njega namestnik pa grof Teodor Batthany. Stranka je prevzela v svoj program poleg personalne unije mnogo demokratiških zahtev: zemljiško reformo, splošno volilno pravico, pospeševanje ljudskega šolstva, tiskovno in društveno svobodo. To so stvari, ki imajo simpatije med prebivalstvom. Mi sicer ne vemo, ali je resna volja te stranke, da se uresniči nje zahtev.

teve, ali pa ni. Vsekakor se pa grof Tisza ne strinja s temi zahtevami ter je nasprotnik tem zahtevam v sedanjem vojnem času, treba popolno sloge. Pojav pa vendar ni brezpomemben, ker se s tem zahteva v meščanskih krogih demokratizacija državljskih pravic.

Vnetljive predmete pošiljati po pošti z drugim blagom je vlada prepovedala, ker so se že večkrat vneli in so zgorele razne pošiljatve.

Konec vojaških podpor družinam deželni in občinskih uradnikov. Dunaj, 19. julija. (Kor. ur.) »Wiener Zeitung« prinaša cesarjev odlok z dne 15. aprila, da imajo rodbine v vojaško službo vpoklicanih deželni in občinski uradnikov (uslužbencev) pravico do družinskih pristojbin, kakor jih v svojem drugem delu določa deseti glavni kos pristojbinskih predpisov za c. in kr. armado, le tedaj, če poglavar družine ne uživa svoje cele civilne ali vsaj dela civilne plače. Z okrožno naredbo z dne 19. t. m. je sedaj vojno ministrstvo odredilo, da je te pravice do družinskih pristojbin, če niso podani zgorajšnji pogoji, konec dne 31. avgusta 1916. Ta ukaz velja tudi za družine uslužbencev podjetij, ki stoje v občinski upravi.

Vojna in papirna industrija. Papirniška družba »Steyrermühl« je zaključila poslovno leto z zelo lepim dobičkom. Čisti dobiček družba znaša 1.385.032 K (26 K na akcijo). Papirniška družba v Neusiedlu je pa imela v minolem letu tudi skoraj za cel milijon višji dobiček nego leta 1914.

Dr. Cesare Battisti je bil pred vojno deželni poslanec na Tirolskem in državni poslanec za mesto Trident. Ob pričetku vojne je ubežal na Italijansko, kjer je vstopil v vojsko. Okolo 10. t. m. so ga ujeli avstrijski vojaki kot stotnika italijanske berzalijske kompanije. Vojno sodišče ga je obsodilo zaradi veleizdaje na smrt na vešalih. Smrtna obsodba se je izvršila takoj. Battisti se je sicer pridružil v parlamentu socialnodemokratiški stranki, vendar se pa ni mogel otrestiti nacionalizma in se dovolj poglobiti v delavsko vprašanje, kjer bi bil delavstvu lahko mnogo koristil.

Goljuj v oficirski uniformi. V Ištu so ustavili avtomobil, v katerem so sedeli dva oficirja in dve dami. Eden oficirjev se je legitimiral kot »Henrik vitez Gorup«, drugi oficir in dami se niso mogli legitimirati. Izkazalo se je pa, da Henrik vitez Gorup ni ne Henrik, ne vitez, ne Gorup, nego že dolgo iskani dezertar in goljuj Karol Stöhr. Pri goljufu, ki je na Dunaju ukradel avtomobil, so našli obsežno korespondenco glede nakupa mila. Stöhr je s svojimi goljufijami povzročil nad 100.000 kron škode.

Spanec ga je rešil. V Kološu na Sedmograškem je stal pred divizijskim sodiščem honved rumunske narodnosti, obtožen težkega hudodelstva. Razprava je bila dovršena, javni tožitelj je predlagal smrtno kazen. Govoriti je imel še zagovornik. V sodni dvorani, kjer je šlo za življenje in smrt človeka, je zavladovala tihota. Tedaj se razločno zasliši glasno smrčanje. Kdo je spal v tem napetem trenutku? Obtoženec! /agovornik je pokazal nanj in imel ta-le kratek govor: Slavno divizijsko sodišče! Pripravljen sem bil za velik brambni govor, katerega pa sedaj ne bom govoril. Blagovolite se le ozreti na obtoženca. Vprašam, ali more biti kriv človek, ki mirno zaspi v trenutsu ko odloča sodišče o njegovem življenju in smrti? Sodni dvor je po kratkem posvetovanju razglasil oprostilno razsodbo.

Nove srečke Avstrijskega Rdečega križa. Pri podpisovanju srečke Rdečega križa se je dosegel jako ugoden uspeh.

Več nego dve tretjini srečk se je podpisalo z obveznim lastništvom. Seveda se bo oziralo v prvi vrsti na one naročnike, od katerih je pričakovati, da bodo srečke trajno ohranili. Pregled in uvrstitev bo mogoče izvesti šele v nekaj dneh.

Z udarcem, vbodom ali na drug način pretrgano mišičevje ali kožni deli bole čisto še, ko se je rana že zacelila, ker so živci na tem mestu zelo občutljivi. Sve-tuje se rabiti živce pomirjujoče, bolečine tolažeče domače sredstvo, da odstranimo naglo take bolečine, kolikorkrat se pojavi. Spominjamo na staropreizkušeni, bolečine hladeči, Fellerjev rastlinski esenčni fluid z zn. Elzafluid, ki v takih slučajih dobro služi. Ker se take bolečine često pojavijo, tako po prenaporu, spremembi vremena, vlažnosti, mrzloti, priporočamo, da imate vedno nekaj steklenic Elzafluida v hiši. Naročite jih pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr. 334, Hrvaško, 12 stekl. franko za 6 K. Tudi Fellerjeve tek zbujaajoče, želodec krepeče rabarbarske kroglice z zn. Elzakroglice, 6 škatlic franko za 4 K 40 v, lahko obenem naročite. To je najmilejše in najprijetnejše odvajilo, ki sigurno učinkuje. Nič manj priljubljen in zelo zanesljiv, hitro učinkujoč je Fellerjev turistovski obliž z znamko Elza za 1 in 2 K ter tekoče sredstvo zoper kurja očesa, Fellerjeva turistovska tinktura z zn. Elza, 1 steklenica 2 K. Oboje radikalno odpravi težeče bolečine kurjih očes.

Iz življenj črtan! Tako je naslov veliki drami, ki jo v nedeljo, 23. t. m. predstavlja »Kino Central« v deželnem gledališču. Poleg tega predstavlja izvrstno burko »Ao je človek predebel, ali presuh« in še več drugih zanimivih točk. Ta sporedni za otroke. V nedeljo ob 1/2 11. uri dopoldne in ob 2. uri popoldne je velika predstava za otroke z novim sporedom in zelo znižanimi cenami.

Svetovni pregled.

Sodruginja Rozo Luksemburgovo so dne 10. t. m. v Berlinu zaprli.

Nemčija in Italija. V Italiji že dalje časa zahtevajo, da naj Italija napove Nemčiji vojno. Pristaš te struje je tudi sedanji ministrski predsednik Boselli. Nemčija in Italija sta imeli posebno pogodbo glede vzajemnega varstva zasebnih pravic do tujega imetja. Italija te pogodbe že dalje časa ne upošteva popolnoma, zato so jele tudi nemške banke ovirati izplačevanje italijanskega imetja. Italija odstopa od svoje pogodbe z Nemčijo na pritisk svojih zaveznikov in ni izključeno, da se v kratkem vname vojna tudi med Nemčijo in Italijo.

Podmorski čoln »Deutschland«, ki je plul nedavno v Ameriko iz Nemčije, so priznali Amerikanci kot trgovsko ladjo. Angleži sedaj preže, kdaj se bo vračal podmorski čoln zopet v Evropo.

Izdelovanje sladkornih izdelkov so v Nemčiji znatno omejili.

Skandinavski socialisti so poslali nekaj sodrugov v Nemčijo na povabilo, da se sami prepričajo o strankinih in strokovno-organizacijskih razmerah v Nemčiji.

Zaupna posvetovanja pri kanclerju. »Lokalanzeiger« poroča, da je kanclerjev razgovor z voditelji nemških strank trajal celih 5 ur. Govoril je o političnem, vojaškem in gospodarskem položaju. Voditelji strank so prostodušno povedali svoje misli. O razgovoru je sklenjena stroga molčečnost.

Palača grškega kralja v Tatoju, vojašnica, gospodarska poslopja ter okolo 10.000 ha gozda Dekala je opustošil požar.

Požara dolže Venizeliste. Kralj je ubežal z letovišča, kjer je sedaj bival. Ponesrečilo je pri požaru blizu 40 oseb, ranjenih pa nad 200. Nastali so veliki gozdni požari na Grškem še na dveh drugih krajih.

Sijajna zmaga socialnih demokratov na Finskem. V finskem deželnem zboru so pri zadnjih deželnozborskih volitvah dobili socialni demokrati večino. Mandatov so dobili socialni demokrati 103 (286.792 glasov), Starofinci 33 (109.796), Mladofinci 22 (67.664), Švedska ljudska stranka 21 (72.834), agrarci 19 (46.953), krščanski delavci 1 (11.042). Udeležba ni bila posebno velika glede na splošno bedo in draginjo, prav zaradi tega je pa ta zmaga jako pomembna. Finska je imela prej skoro popolno samoupravo, ki ji jo je pa Rusija v zadnjem desetletju znatno omejila.

Strašna nezgoda družine v Belem gradu. V Skanderbegovi ulici v Belem gradu se je čula 12. t. m. o polnoči strašna eksplozija. Stanovalci hiše št. 17, so se prebudili zaradi detonacije in videli, kako beže skozi nočni mrak po dvorišču štiri osebe popolnoma v plamenu. Poskušalo se je pogasiti te žive plamene, a brez uspeha. Učiteljica Leposava Jevtić je hotela odpotovati v Lešnico na svoje mesto. Med stvarmi, ki so bile pripravljene za pot, je bil tudi petrolej. Ko je Jevtićeva v družbi dveh žensk zaprla posodo, polno petroleja, so jo pečatile s toplim voskom. Toplota je povzročila eksplozijo in štiri ženske so postale žrtev eksplozije.

Epidemija v orijentski armadi. »Kölnische Ztg.« poroča, da razsajajo v Sarailovi armadi pri Solunu hude epidemije. Vsled tega je ofenziva četverozeve v Makedoniji sploh nemogoča. Armadi primanjkuje zdravnikov in zdravil.

Rumunska žetev in politika. Dr. Lederer poroča »Berliner Tagblattu« iz Bukarešte: Tudi potreba, da letošnje letino Rumunija srečno pospravi, vpliva v nekem gotovem smislu na rumunsko vlado. Drugič pa se iz načina, s katerim Bratianujeva vlada postopa v tej zadevi lahko jasno spozna, da ji je danes glavno strem-ljenje, da si pridobi časa in počaka nadalj-nega razvoja vojaških dogodkov, preden se končno odloči. Do 28. avgusta je prepovedana prodaja žita za izvoz. Rumunija bo sama rabila okoli 100.000 vagonov, eci pa letošnje letino na 200.000 vagonov. Lahko bi prodala takoj precejšnje množino, pa vlada tega noče iz političnih razlogov. Pogajanja in boj za rumunsko žito se začne šele septembra. Angleži bodo gotovo skušali osrednjima silama odvzeti del žita ali pa ga vsaj neprimerno podražiti. Dopisnik pravi, da bo rumunska vlada brez dvoma ona pri tej gonji, ki spravi čim največji dobiček. Angleži izjavljajo, da v smislu pariške gospodarske konference ne dovolijo nadaljne prodaje rumunskega žita osrednjima silama. To so seveda grožnje, katerih veljavo zavisi popolnoma od položaja entitnih držav na izhodu, zapadu in jugu. Dopisnik pravi, da pa vendar vse to jasno kaže, da Nemec z lahkoto v Rumuniji ne more kupiti niti pisemske znamke, če ne more dati zadovoljivih poročil iz bojišč v Franciji in Rusiji. — Enaka ali podobna politika povzroča tudi povsod drugod neprimerno draginjo življenjskih potrebščin.

Amerikanska obrt avtomobilov se je neverjetno povspela. L. 1907. je bilo v Ameriki izdelanih 44.000 avtomobilov, l. 1912 že 378.000, l. 1913. pa kar 485.000, a lanskega leta nič manj kakor 892.000. Ker pa naročila na avtomobile ne pojemajo, marveč še naraščajo, se jih bo naredilo letos, kakor je posneti po ameriškanih poročilih, nad en milijon. Evropska. Evropska vojna nese Ameriki milijarde.

Peto vojno posojilo razpiše Nemčija meseca septembra.

Novi cerkveni zakonik. Novi zakonik rimsko-katoliške cerkve, ki bo obsegal vse cerkveno pravo z vsemi posamičnostmi, je, kakor poroča »Italia«, sestavljen. »Corriere della Sera« javlja, da bo to besedilo začeto za Leona XIII. in končano po kardinalu Gaspariju, veljalo odslej kot cerkveni zakonik.

Ustavljen uvoz moke na Norveško. Angleški poslanik v Washingtonu je sporočil norveški Amerika-liniji, da ne bo več izdajal dovoljenj za uvoz moke na Norveško, češ da je uvoz moke izredno velik. Angleška domneva namreč, da dobiva to moko Nemčija.

Profesor Mečnikov umrl. V Parizu je umrl v soboto slavn profesor Ilija Mečnikov, predstojnik Pasterjevega zavoda, v 72. letu svoje starosti. Profesor Mečnikov je rojen v guberniji Harkov ter je bil v mladih letih profesor na univerzi v Odesi. Leta 1890. se je preselil stalno v Pariz.

Rusija je najela na Francoskem in Angleškem šest milijard rubljev vojnega posojila.

Stavka železničarjev na Španskem je končana.

Praznike odpraviti hoče angleška vlada pri delu v tovarnah za vojne potrebe in uvesti otroško delo v najširšem obsegu.

Angleži nameravajo nakupiti vso letošnjo rumunsko letino. »Minerva« poroča: Od angleškega poslanstva ustanovljeni nakupni urad v Bukarešti je pooblaštil neko morskoprometno družbo, da najame vse razpoložljive vlečne ladje, ker namerava angleška vlada pokupiti rumunsko letino.

Nezadovoljnost na Irskem postaja večja in večja. Irskega vodjo Casementa, ki se je pritožil proti smrtni obsodbi je prizivno sodišče odklonilo. Casement se bo še pritožil na zgornjo zbornico, če mu

bo to državni pravdnik dovolil. Angleži še odlašajo dogovorjene pogodbe z Irco, ter nastopajo napram Ircom strogo, kar zbuja tudi med prijatelji Anglije na Irskem resno nevoljo.

Najglobočji rudnik na svetu. Najglobočji rudnik na svetu je v Braziliji v Morro Velo, kjer se za zlato žila 5824 čevljev globoko v zemljo. Učenjaki pravijo, da toplota v globočini narašča, in sicer na vsakih 90 čevljev za eno stopinjo toplote po Celziju ali pa tudi več. Po tem pravilu bi morala biti v tem rudniku taka vročina, da bi v njej lahko kuhali jajca ali pekli svinjino. Na srečo pa v tem rudniku ne narašča toplota tako silno, marveč iznaša vročina na najglobočjem mestu 112 stopinj. Delo se omogoča v tem rudniku tako, da se vpihava mrzel zrak v jamo.

Med Mehiko in Zedinjenimi državami v Ameriki ne bo vojne. Oba predsednika se podvržeta posebnemu razsodišču, v katero imenujeta vsak po tri zastopnike.

Japonsko ministrstvo bo po poročilih iz Rusije baje demisioniralo. Japoncem ni všeč ruskojaponska pogodba in so zaradi tega nejevoljni na ministrskega predsednika Okumo. Njegov naslednik naj bi bil finančni minister Terauchi, ki Rusom ni prijazen.

Podporni sklad.

XXII. izkaz.

Neimenovan K 5.—; Ježek 40 vin.; Jerina K 1.—; skupaj K 6.40; prej izkazanih K 1824.33, skupaj torej K 1830.73.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeja, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Za tiskovni sklad »Delavca« je daroval sodr. A. B. 1 K 60 v. Srčna hvala!

Upravništvo.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Proti žeji v sedanji hudi vročini je najboljši »Sida limonadni prašek«, ki se dobiva v Ljubljani v trgovinah: Jos. Fabiani, Prešernova ulica nasproti glavne pošte; in pri I. Zermanu, v Sp. Šiški na Celovski cesti št. 91, ter v vseh prodajalnah »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«. 1 zavojček Sida limonadni prašek (velja 40 vin.) ter da tri do štiri kupice izvrstne žeje tečeče osvežujoče pijače. Neobhodno potrebno za vojake, izletnike (turiste) in za domačo rabo.

Naroča se pri razpošiljalnici Josip Berdajs v Ljubljani št. 5. Zeljarska ulica.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a č l a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

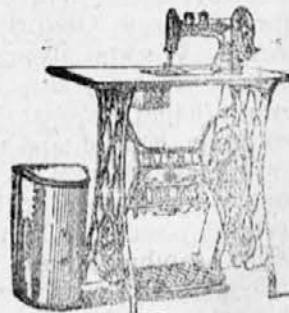
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.